

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 705/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tulkkien ammatin sääntelystä sekä ammattipätevyiden vaatimusten puuttumisesta ja niiden määrittelystä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hussein al-Taeen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 705/2022 vp:

Aikooko hallitus selvittää tulkkilain ja siihen liittyvän rekisterin luomista ja niiden vaatimia edellytyksiä ja jos aikoo, niin

millä aikataululla hallitus tätä selvittää ja mitä toimenpiteitä hallitus tulee tekemään nykytilanteen korjaamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ammattipätevyiden tunnustamisesta annetun lain (1385/2015) 3 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan mukaan säännellyllä ammatilla tarkoitetaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Ammattipätevyiden tunnustamisesta annetulla lailla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyiden tunnustamisesta annettu direktiivi 2005/36/EY.

Suomessa tulkin tehtävä ei ole ammattipätevyiden tunnustamisesta annetun lain mukainen säännelty ammatti tai tehtävä. Komission säänneltyjen ammattien tietokannan mukaan esimerkiksi Ruotsissa auktorisoidun tulkin tehtävänimike (auktoriserad tolck) on suojattu. Kuka tahansa voi toimia Ruotsissa tulkin tehtävässä, mutta voidakseen käyttää suojattua tehtävänimikettä tulee henkilön läpäistä Kammarkollegietin järjestämä koe. Tehtävänimikkeen tai kokeen suorittamisen edellytyksenä ei ole tietyn koulutuksen suorittaminen. Lisätietoa auktoriserad tolck –tehtävän sääntelystä löytyy komission säänneltyjen ammattien tietokannasta.

Opetushallitus ylläpitää oikeustulkkierekisteriä, jonka tarkoituksena on edistää oikeudellisissa asioissa riittävän pätevien tulkkien saatavuutta. Oikeustulkkierekisteristä säännellään laissa oikeustulkkierekisteristä (1590/2015). Opetushallituksen yhteydessä toimii oikeustulkkierekisterilautakunta, joka valvoo oikeustulkkierekisteriin merkittyjen tulkkien toimintaa. Oikeustulkkierekisteriin merkitään hakemuksesta tulkki, joka on täysi-ikäinen ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lisäksi edellytetään, että hän on suorittanut joko ammatillisesta koulutuksesta annetun lain

(531/2017) mukaisen oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon tai sitä vastaavan aiemman tutkinnon tai tulkin tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon ja vähintään 35 opintopisteen tai sitä vastaavan laajuiset oikeustulkkauksen opinnot. Voimassa oleva lainsäädäntö ei kuitenkaan velvoita tuomioistuimia tai muita oikeusviranomaisia käyttämään tulkkeja, jotka on merkitty oikeustulkkierekisteriin.

Jos tulkin tehtävä tai tehtävänimike halutaan säännellä, tulee ensin arvioida, mitä kyseisellä sääntelyllä on mahdollista saavuttaa. Tehtävän tai tehtävänimikkeen sääntely ei itsestään johda siihen, että tulkkaukspalveluita olisi laajemmin saatavilla, tai että niitä käytettäisiin enemmän. Vaikka samalla säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta tietyn pätevyyden omaavan tulkin käyttöön, jäisi velvoitteen ulkopuolelle edelleen tilanteet, joissa suomea tai ruotsia osaamattoman/heikosti osaavan henkilön on itse huolehdittava tulkin hankkimisesta ja/tai sen maksamisesta. Yksityishenkilölle ei ole tarkoituksenmukaista säätää velvoitetta käyttää tietyn pätevyyden omaavaa tulkkia. Tilanteissa, joissa tulkkipalvelun käyttö jää henkilön itsensä maksettavaksi, voisi tulkkien pätevyysääntely aiheuttaa sen, ettei henkilö haluaisi maksaa tulkin pätevyyden omaavasta – ja näin mahdollisesti kalliimmasta – tulkista, vaan hän käyttäisi edelleen mieluummin apunaan ”epävirallista” tulkkia tai esimerkiksi omaa lastaan. Tehtävän tai tehtävänimikkeen sääntelyllä ei myöskään ratkaista harvinaisia kieliä (kieliä, joiden käyttäjiä on Suomessa vähän ja/tai joihin ei ole koulutettuja tulkkeja) puhuvien tulkkien saatavuuteen liittyviä ongelmia, vaan sääntely voisi aiheuttaa niitä lisää, jos saatavilla ei olisi tietyn kielen hallitsevaa pätevää tulkkia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön, oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön virkahenkilöt ovat tavanneet tammikuussa ja keskustelleet tulkkiälykysymyksestä. Tapaamisessa päätettiin järjestää mahdollisimman nopealla aikataululla asiaa koskeva pyöreän pöydän keskustelutilaisuus keskeisille ministeriöille, Opetushallitukselle, koulutuksen tarjoajille ja muille keskeisille viranomaisille, jotta voidaan luoda yhteinen näkemys siitä, miten asiassa on tarkoituksenmukaisinta edetä.

Helsingissä 15.2.2023

Opetusministeri Li Andersson

VN/2555/2023-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: